

Lietuvos Respublikos ataskaita pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/30/EB Dėl skatinimo naudoti biokurą ir kitą atsinaujinantį kurą transporte 4 straipsnio 1 dalį

Įvadas

Pagal 2003 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/30/EB Dėl skatinimo naudoti biokurą ir kitą atsinaujinantį kurą transporte (toliau –Direktyva 2003/30/EB) 4 straipsnio 1 dalį, valstybės narės kasmet iki liepos 1 d. Europos Komisijai pateikia ataskaitą:

- apie priemones, kurių ėmėsi, skatindamos naudoti biodegalus ir kitus atsinaujinančiuosius degalus, kad jais pakeistų dyzelinius degalus ar benzina transporto tikslams;
- apie nacionalinius išteklius, paskirstytus biomasei gaminti, kuri skirta energijai kitoms nei transporto reikmėms išgauti, ir
- apie suminius transporto degalų pardavimus ir santykinę dalį biodegalų, tiek gryną, tiek mišinių pavidalu, taip pat kitų atsinaujinančiųjų degalų, išleistų į rinką praėjusiais metais. Jei būtina, valstybės narės praneša apie visas išimtines sąlygas, kuriomis buvo tiekiami nafta ir jos produktai, jeigu tai turėjo įtakos biodegalų ir kitų atsinaujinančiųjų degalų pardavimams.

1. Nacionalinės biodegalų gamybos ir naudojimo skatinimo priemonės

1. 2010 m. gruodžio 31 d. biodegalai turi sudaryti ne mažiau kaip 5,75 %, skaičiuojant nuo bendro šalies rinkoje esančio benzino ir dyzelino, skirto transportui, energijos kiekio (Lietuvos Respublikos biokuro, biodegalų ir bioalyvų įstatymas (Žin., 2000, Nr. 64-1940; 2004, Nr. 28-870; 2009, Nr. 10-360)).

2. Nuo mokesčio už aplinkos teršimą iš mobilių taršos šaltinių atleidžiami fiziniai ir juridiniai asmenys, teršiantys iš transporto priemonių, naudojančių nustatytus standartus atitinkančius biodegalus, ir pateikę biodegalų sunaudojimą patvirtinančius dokumentus (Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas (Žin., 1999, Nr. 47-1469; 2005, Nr.47-1560; 2009, Nr. 61-2404)).

3. Kompensuojama dalis rapsų aliejaus, skirto rapsų metilo (etilo) esterui (RME) gaminti ir dehidratuoto etanolio gamybai nupirktų rapsų ir javų grūdų kainos. Paramos dydis: rapsų grūdams – 160 Lt/t, javų grūdams – 114 Lt/t. (Biodegalų gamybos plėtros finansavimo taisyklės priimtose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. 3D-658 (Žin., 2009, Nr. 110-4686)).

4. Taikomas nulinis akcizo tarifas dehidratuotam etilo alkoholiui (Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 25 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymas (Žin., 2005, Nr. 153-5633))

5. Produktams iš biologinės kilmės medžiagų nustatytas akcizo tarifas, sumažintas dalimi, proporcingai atitinkančia biologinės kilmės priemaišų dalį (procentais) produkto tonoje (Lietuvos Respublikos akcizų įstatymas (Žin., 2001, Nr. 98-3482; 2004, Nr. 226-802)). Pastaba: ši nuostata galiojo iki 2009 m. gruodžio 31 d.

6. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2008 m. birželio 13 d įsakymu Nr. 4-249 (Žin., 2001, Nr. 37-1269; 2008, Nr. 70-2669) papildytos Prekybos naftos produktais, biokuru, bioalyva ir kitais degiaisiais skystais produktais Lietuvos Respublikoje taisyklės, kuriose nustatyta, kad į šalies vidaus rinką tiekiami naftos produktai turi atitikti šiuos reikalavimus:

a) nuo 2007 m. sausio 1 d. 95 markės variklių benzinas turi būti pagamintas naudojant priedą bioetiltretbutilerį (toliau – bio-ETBE), kuris mišinyje su benzinu turi sudaryti ne mažiau kaip 7% tūrio, bet ne daugiau kaip 15% tūrio, o nuo 2008 m. spalio 1 d. priedas bio-ETBE mišinyje su minėtos markės benzinu turi sudaryti ne mažiau kaip 10% tūrio, bet ne daugiau kaip 15% tūrio;

b) 95 markės variklių benzinas pagamintas be bio-ETBE, savo sudėtyje privalo turėti 5% (leistina paklaida gali būti minus 0,5% tūrio) tūrio bioetanolio; bioetanolio tūrio paklaida bioetanolyje E85 gali būti plus minus 0,5% tūrio;

c) dyzelinas (išskyrus 2 klasės arktinį dyzeliną) privalo savo sudėtyje turėti 5% (leistina paklaida gali būti minus 0,5% tūrio) tūrio riebalų rūgščių metilo esterio (toliau –RRME), pagaminto iš augalinės kilmės aliejų ar gyvulinės kilmės riebalų. RRME kiekis dyzeline gali būti didesnis kaip

5% tūrio, jeigu dyzelino ir RRME mišinys atitinka dyzelino Privalomųjų kokybės rodiklių reikalavimus;

d) į šalies vidaus rinką iš valstybės atsargų tiekiami naftos produktai privalo savo sudėtyje turėti biologinės kilmės medžiagų.

Lietuvoje pagrindinė žaliava biodegalų gamybai yra rapsų sėklos (žaliava biodyzelino gamybai) ir javų grūdai (žaliava bioetanolio gamybai). 2009 m. biodegalų gamybos plėtrai iš valstybės biudžeto skirta 16 mln. litų (5,66 mln. EUR); biodegalų gamybai supirkta 66,816 tūkst. tonų rapsų grūdų (pasėlių plotas – 33 408 ha) ir 46,569 tūkst. tonų javų grūdų (pasėlių plotas – 14 523 ha).

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktais duomenimis, 2009 m., vadovaujantis Akcizų įstatymo 38 straipsnio 4 dalies nuostatomis, vidaus rinkoje realizuotiems biodegalams buvo pritaikyta akcizų lengvata bendrai 77,07 mln. litų (22,32 mln. EUR) sumai. Pagal produktus, akcizų lengvata buvo pritaikyta taip: į variklių benzinaž įmaišytam bioetanolui pritaikyta 36 755,879 tūkst. Lt (10 645 EUR), o į dyzeliną įmaišytam riebalų rūgščių metilo esterui (RRME) pritaikyta 40 311,545 tūkst. Lt. (11 675 EUR).

Pažymėtina, kad iki 2009 m. gruodžio 31 d. nustatytas akcizų tarifas bešviniam benziniui buvo 1500 litų (435 EUR) už 1000 litrų produkto; benziniui, turinčiam švino – 2000 litų (580 EUR) už 1000 litrų produkto; gazoliams (tarp jų ir dyzelinui) – 947 litų (275 EUR) už 1000 litrų produkto (nuo 2009 m. sausio 1 d. iki rugpjūčio 1 d. galiojo 1140 litų (330 EUR) už 1000 litrų produkto akcizo tarifas).

2. Nacionaliniai išteklių paskirstyti biomasei gaminti, kuri skirta energijai ne transporto reikmėms išgauti

Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą taikomos tiesioginės išmokos už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus ir parama už energetinius augalus, skiriama pagal pasėlių grupes, išvardintas pasėlių klasifikatoriuje, kuris pateiktas išmokų už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus administravimo bei kontrolės 2009 m. taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. kovo 20 d. įsakymu Nr. 3D-188 (Žin., 2009, Nr. 34-1318) 2 priedo VII skyriuje.

2009 metais deklaravus žemės ūkio naudmenų plotus ir pasėlius, atitinkančius paramos tiesioginėmis išmokomis teikimo reikalavimus, pareiškėjui mokama už minėto priedo VII skyriuje nurodytos VI grupės „Energetiniai augalai (trumpos vegetacijos medžiai ir krūmai)“ pagrindinė išmoka – 291,35 Lt/ha (84 EUR/ha), parama už energetinius augalus, skiriama pagal Paramos už energetinius augalus, skirtus biokuro gamybai, administravimo ir kontrolės taisyklių nuostatas – 155,37 Lt/ha (45 EUR/ha).

Pagal XII grupės „Deklaruojami plotai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programų „Kraštovaizdžio tvarkymas“ ir „Rizikos „vandens telkinių būklės gerinimas“ I pogrupio „Programa“ „Kraštovaizdžio tvarkymas“ V veiklos sritį „Ražienų laukai per žiemą“ mokama už plotus, deklaruotus nurodant „Energetinių augalų plotai, už kuriuos mokamos kompensacinės išmokos pagal veiklos sritį „Ražienų laukai per žiemą“ kodus – pagrindinė išmoka – 291,35 Lt/ha (84 EUR/ha), susietoji išmoka – 99 Lt/ha (29 EUR/ha).

2009 m. tiesioginėms išmokoms už energetinius augalus išmokėta 21,697 mln. litų (6,28 mln. EUR).

Biokuro (energijai gaminti) vidaus išteklių sunaudojimas 2006–2009 m.

1 lentelė

Biokuras	Mato vnt.	Vidaus išteklių			
		2006 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.
Biodujos	mln. m ³	4,1	5,2	6,2	9,8
Malkos ir medienos atliekos	tūkst. m ³	3715,1	3602,2	3750,2	3867,7
Durpės kurui	tūkst. t	47,0	67,0	38,4	32,0

Durpių briketai	tūkst. t	28,7	20,7	20,9	15,6
Šiaudai	tūkst. t	-	-	9,2	11,9

3. Suminiai transporto degalų pardavimai įskaitant santykinę dalį biodegalų, tiek gryną, tiek mišinių pavidalu, taip pat kitų atsinaujinančių degalų, išleistų į rinką praeitais metais

2 lentelėje pateikiama informacija apie 2006–2009 m. šalies įmonėse gamintų biodegalų apimtį, eksportą ir realizaciją vidaus rinkoje (šaltinis – įmonių, gaminančių biodegalus, duomenys).

Biodegalų gamyba, realizacija ir eksportas 2006–2009 m. (tūkst. t)

2 lentelė

Produkcija	Pagaminta				Realizuota vidaus rinkoje				Eksportuota			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Bioetanolis	14,4	15	16,58	26,323	8,1	14	16,58	23,607	6,3	0,6	-	0,908
Biodyzelinas	-	-	-	104,546	-	-	-	11,127	-	-	-	92,1

Galutiniais duomenis, 2009 m. Lietuvoje bendras degalų suvartojimas (įskaitant biodegalus) buvo 1475,1 tūkst. tonų, iš jų benzino (su biodegalais) – 367,7 tūkst. tonų; dyzelino (su biodegalais) – 897,7 tūkst. tonų ir 209,7 tūkst. tonų suskystintų naftos dujų.

2009 m. į Lietuvą importuota 3,5 tūkst. tonų bioetanolio ir 33,0 tūkst. tonų biodyzelino. Lietuva eksportavo 3,9 tūkst. tonų bioetanolio (gryno ir mišiniuose su degalais), 92,3 tūkst. tonų biodyzelino (gryno) ir 0,5 tūkst. tonų biodyzelino mišiniuose su mineraliniais degalais.

Transporte sunaudota: 42,7 tūkst. tonų biodyzelino ir 21,9 tūkst. tonų bioetanolio, sunaudoto tiesiogiai maišant su mineraliniais degalais.

3 lentelėje pateikiami galutiniai duomenys apie 2009 m. degalų sunaudojimą transporte (tūkst. tonų) ir jų santykinė dalis (proc.) pagal atskiras degalų rūšis bei jų energetinę vertę (informacijos šaltinis – Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės).

Degalų sunaudojimas transporte 2009 m.

3 lentelė

Degalų rūšis	Tūkst. t.	Degalų energetinė vertė, TJ	Degalų energetinė vertė (santykinė dalis, %)
Bioetanolis, galutinis sunaudojimas transporte	21,9	590	
Biodyzelinas (metilo (etilo) esteris), galutinis sunaudojimas transporte	42,7	1578	
Biodegalų sunaudojimas transporte, iš viso	64,6	2168	4,16
Automobilių benzinas (be biopriedų)	342,8	15358	
Dyzelinas (be biopriedų)	803,8	34619	
Viso degalai (be biopriedų)	1088,6	49977	95,84
Degalų sunaudojimas transporte, iš viso	1153,5	52145	100,0

Išvada: biodegalų santykinė dalis bendrame šalies transporto degalų sunaudojime skaičiuojant pagal energetines vertes 2009 m. galutiniais duomenimis sudarė 4,16%.